**Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Program Čisté ovzdušie pre Európu““**

*COM(2013) 918 final*

**„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o znížení národných emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie, ktorou sa mení smernica 2003/35/ES“**

*COM(2013) 920 final – 2013/0443 (COD)*

**„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o obmedzení emisií určitých znečisťujúcich látok do ovzdušia zo stredne veľkých spaľovacích zariadení“**

*COM(2013) 919 final – 2013/0442 (COD)*

**„Návrh rozhodnutia Rady o prijatí zmeny Protokolu o znížení acidifikácie, eutrofizácie a prízemného ozónu z roku 1999 k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov z roku 1979“**

*COM(2013) 917 final*

(2014/C 451/22)

Spravodajca: pán **PEZZINI**

Európsky Parlament (13. januára 2014), Rada (5. januára 2014) a Európska Komisia (18. decembra 2013) sa rozhodli podľa článku 192 ods. 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom:

*Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Program Čisté ovzdušie pre Európu“*

COM(2013) 918 final,

*Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o znížení národných emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie, ktorou sa mení smernica 2003/35/ES*

COM(2013) 920 final – 2013/0443 (COD),

*Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o obmedzení emisií určitých znečisťujúcich látok do ovzdušia zo stredne veľkých spaľovacích zariadení*

COM(2013) 919 final – 2013/0442 (COD),

*Návrh rozhodnutie Rady o prijatí zmeny Protokolu o znížení acidifikácie, eutrofizácie a prízemného ozónu z roku 1999 k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov z roku 1979*

COM(2013) 917 final,

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 19. júna 2014.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 500. plenárnom zasadnutí 9. a 14. júla 2014 (schôdza z 10. júla) prijal 82 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a nikto sa hlasovania nezdržal, nasledujúce stanovisko:

1. **Závery a odporúčania**

1.1 Výbor veľmi zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť zdravé životné prostredie s optimálnou kvalitou ovzdušia ako základný predpoklad dobrých životných a pracovných podmienok pre všetkých európskych občanov a vyjadruje poľutovanie, že takýto pre Európu zásadný prvok sa už neobjavuje medzi prioritami politických programov na európskej a štátnej úrovni.

1.2 EHSV žiada nový Parlament, novú Komisiu a Radu, aby opatreniam na záchranu zdravého a čistého ovzdušia udelili najvyššiu politickú prioritu v rámci budúcich aktivít európskych inštitúcií, s plným zapojením sociálnych síl a organizovanej občianskej spoločnosti.

1.3 Výbor zastáva názor, že znečisťovanie ovzdušia predstavuje jedno z najvážnejších nebezpečenstiev pre zdravie človeka a pre životné prostredie a má veľmi negatívne dôsledky v podobe dýchacích ťažkostí, predčasných úmrtí, eutrofizácie a poškodzovania ekosystémov, a uvítal by, keby Komisia iniciovala vypracovanie nového programu čistého ovzdušia a zredukovala prognózovaný vplyv na zníženie očakávanej priemernej dĺžky života pri narodení v Európe o 8,5 mesiaca v roku 2005 na 4,1 mesiaca v roku 2030, čím sa získa 180 miliónov rokov života a na 200 tisíc $km^2$ sa obnoví biodiverzita.

1.3.1 Výbor je presvedčený, že na urýchlenie prechodu na udržateľnejšie hospodárstvo v Európe je potrebné stanoviť cieľ na rok 2030 a tým ponúknuť podnikom a investorom istejšie vyhliadky, ktoré potrebujú strednodobo a dlhodobo.

1.4 Podľa EHSV je vhodné urýchliť uplatňovanie limitov emisií oxidov dusíka z ľahkých naftových motorov podľa normy Euro 6 stanovených na základe meraní v podmienkach reálnej prevádzky a určenie podmienok nahradenia dvojtaktných motorov, pretože pochybuje, že uplatnenie týchto opatrení umožní dosiahnuť očakávané výsledky do roku 2020.

1.5 EHSV súhlasí s konečným cieľom Komisie, ktorý bol navrhnutý tak v programe Čisté ovzdušie, ako aj v rámci pre oblasť klímy a energetiky, stanoviť hraničné hodnoty emisií na rok 2030 na 70 % zníženia rozdielu medzi súčasnou referenčnou normou a maximálne možným znížením emisií – MTFR.

1.6 Výbor sa domnieva, že na dosiahnutie tohto cieľa, o ktorý sa musia usilovať všetky zúčastnené strany, je potrebné konať odhodlane, čo konkrétne znamená:

— zahrnutie záväzkov zníženia emisií metánu v roku 2020 a ortuti v rokoch 2020, 2025 a 2030;

— väčšiu prísnosť pri hraničných hodnotách emisií stredne veľkých spaľovacích zariadení;

— odmietnutie voliteľných výnimiek zo smernice o priemyselných emisiách, keď existujú konkrétne riziká účinkov na zdravie;

— konkrétne opatrenia na zníženie obsahu amoniaku a metánu v poľnohospodárstve;

— odhodlanejšie opatrenia týkajúce sa emisií z dopravy zahrňujúce systémy merania v skutočnej prevádzke a využitie takýchto skúšok v roku 2014 pri zavádzaní normy Euro 6;

— ako sa dohodlo v roku 2008, do roku 2016 rozhodným spôsobom zaviesť normy IMO o emisiách oxidov dusíka a $SO_2$ pre všetky námorné oblasti okolo Európy ako oblasti kontrolovaných emisií;

— opatrenia na zavedenie prísnejších noriem emisií tuhých častíc (PM) pre nové domáce spotrebiče;

— koncipovanie a navrhovanie ekologicky vhodných strojov a zariadení;

— plné využívanie životného cyklu výrobkov – LCA (Life Cycle Assessement);

— strednodobé a dlhodobé predvídanie a žiadne prelínanie intervenčných opatrení;

— podpora výchovy a vzdelávania spotrebiteľov, pracovníkov a mladých ľudí, ktoré sú zamerané na zachovanie a rozvoj zdravého prostredia pre prácu, oddych a bývanie;

— podpora výskumu a investícií v oblasti inovatívnych trhových aplikácií (BAT – najlepšie dostupné techniky), udržateľného rastu a zdravých a udržateľných pracovných miest;

— medzinárodný rozmer opatrení environmentálnej udržateľnosti;

— záruka koherencie medzi touto novou stratégiou a ostatnými politikami a cieľmi EÚ.

1.7 Výbor plne súhlasí s tým, že do právnych predpisov EÚ je potrebné zapracovať zmeny a doplnenia dohodnuté v protokole k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov z roku 1979.

1.8 Aj keď nejde o spochybnenie dlhodobých kvalitatívnych cieľov navrhovanej novej smernice NERC, EHSV vyjadruje poľutovanie, že ciele na rok 2025 nie sú záväzné, aby sa zabezpečila ich plná vykonateľnosť.

1.9 Výbor zdôrazňuje potrebu začleniť zachovanie čistého a zdravého ovzdušia medzi opatrenia regionálnej politiky, pretože je presvedčený, že riadenie kvality ovzdušia môže vzhľadom na vysokú mieru nahromadeného znečistenia a konkrétne regionálne meteorologické podmienky fungovať len s podporou opatrení EÚ na zníženie emisií.

1.10 Potrebné je neustále úsilie vlád členských štátov a miestnych orgánov o plánovanie konkrétnych opatrení na zníženie škodlivých emisií prostredníctvom prípravy podrobných regionálnych intervenčných plánov pre kvalitu ovzdušia výrazne zameraných na rôzne odvetvia, ako je výroba, poľnohospodárstvo, terciárny sektor, súkromný sektor a odvetvie výroby a distribúcie energie. Komisia by mala vyslať jasný odkaz o ich účinnom uplatňovaní prostredníctvom urýchlených a rozhodných krokov voči členským štátom, ktoré svoje záväzky nebudú plniť. EHSV však uznáva, že niektoré členské štáty už podnikli kroky správnym smerom.

1.11 Treba podporovať opatrenia na zapojenie profesijných organizácii, organizovanej občianskej spoločnosti, mimovládnych organizácií, tretieho sektora, stredísk odbornej prípravy na všetkých úrovniach a výskumných centier v záujme stále čistejšieho ovzdušia, ktoré je nevyhnutné pre zdravie občanov a ekosystému.

1.12 EHSV zdôrazňuje svoje presvedčenie, že treba oživiť udržateľný rozvoj európskeho hospodárstva, ktorý by bol v záujme kvality života, práce a zdravia občanov a ochrany životného prostredia, a to v úzkom spojení so všetkými ostatnými politickými prioritami stratégie Európa 2020, a v plnom súlade s globálnou stratégiou prechodu na planetárnu rovnováhu založenú na kvalitatívnom hospodárskom raste a ktorý by pomohol odstrániť chudobu a sociálnu nespravodlivosť a zároveň zachovať prírodné zdroje pre budúce generácie.

## 2. **Úvod**

2.1 Znečistenie ovzdušia predstavuje vážne nebezpečenstvo pre zdravie obyvateľstva a životné prostredie. Dýchacie ťažkosti, predčasné úmrtia, eutrofizácia a poškodzovanie ekosystémov v dôsledku ukladania dusíka a kyslých látok sú len niektoré z účinkov tohto javu, ktorý je zároveň problémom miestnym aj cezhraničným.

2.2 V posledných desaťročiach politiky EÚ a medzinárodného spoločenstva už priniesli určité pozitívne výsledky, keď došlo k zmenšeniu problémov v oblasti znečisťovania ovzdušia, ako bolo zníženia emisií o vyše 80 % v prípade oxidu siričitého, ktorý spôsobuje jav kyslých dažďov.

2.3 Napriek tomuto pokroku EÚ ešte zďaleka nedosiahla svoj dlhodobý cieľ, ktorým je zlepšenie kvality ovzdušia takým spôsobom, aby sa odstránilo nebezpečenstvo vážneho poškodenia zdravia obyvateľstva a životného prostredia, a jemné častice a ozón v troposfére stále spôsobujú vážne problémy, ktoré podľa odhadov Komisie ([1]) predstavujú až 406 tisíc úmrtí ročne.

([1]) COM(2013) 918 final,

2.4 Najmä jemné častice a ozón stále predstavujú vážne riziká ohrozujúce zdravie. Bezpečnostné limity v súvislosti s týmito látkami sa pravidelne prekračujú.

2.5 Komisia odhaduje, že celkové náklady na zdravotnú starostlivosť vyplývajúce zo znečistenia ovzdušia predstavujú 330 až 940 miliárd eur ročne, zatiaľ čo ciele navrhované pre rok 2030 by umožnili dosiahnuť úspory od 44 do 140 miliárd eur.

2.6 Podľa Komisie znečistenie ovzdušia v roku 2010 v EÚ okrem toho, že spôsobilo stovky tisíc predčasných úmrtí, vystavilo skoro dve tretiny územia kontaminácii škodlivými látkami. Príčinou boli emisie.

2.7 Z hľadiska zdravia európskych občanov sa náklady na hospitalizáciu odhadujú na 4 miliardy eur a strata pracovných dní na 100 miliónov ročne.

2.8 Na medzinárodnej úrovni sa USA v decembri 2012 rozhodli preskúmať ročné normy kvality ovzdušia a emisií jemných častíc a stanovili hraničnú hodnotu 12 mikrogramov na meter kubický, čo je hlboko pod 25 mikrogramami platnej normy EÚ. V Číne sa vláda rozhodla do kontroly kvality ovzdušia len v oblasti Pekingu investovať 160 miliárd eur v najbližších piatich rokoch. EÚ by teda nedržala krok s opatreniami prijatými na medzinárodnej úrovni.

## 3. **Všeobecné pripomienky**

3.1 EHSV schvaľuje všeobecné ciele významného zlepšenia kvality ovzdušia prechodom na hospodárstvo s nízkymi emisiami oxidu uhličitého z hľadiska ochrany tak zdravia, ako aj životného prostredia definované v stratégii boja proti znečisťovaniu ovzdušia z roku 2005, ktoré Komisia revidovala v programe Čisté ovzdušie pre Európu.

3.2 Ciele zníženia emisií boli pre každý členský štát vždy stanovované na základe analýzy nákladovej efektívnosti vzhľadom na rozdielne podmienky v oblasti životného prostredia. Požiadavky na zníženie emisií sa rôznia podľa krajín na základe zásady „diferencovaný prístup namiesto rovnakých úrovní".

3.2.1 Vzhľadom na škody, ktoré znečistenie ovzdušia spôsobuje v oblasti zdravia a kvality života, ako aj ekosystémov výbor vyjadruje znepokojenie nad tým, že v európskych a štátnych politických programoch kvalita ovzdušia už nemá miesto, ktoré jej v nich patrí, a v záujme urýchlenia prechodu na udržateľnejšie hospodárstvo v Európe pokladá za potrebné stanoviť cieľ na rok 2030 a tým ponúknuť podnikom a investorom istejšie vyhliadky, ktoré potrebujú strednodobo a dlhodobo.

3.3 **Cieľom revízie stratégie** boja proti znečisťovaniu ovzdušia je skoncovať so súčasným nedodržiavaním platných noriem kvality a dosiahnuť ich plné dodržiavanie najneskôr od roku 2020 znížením emisií oxidov dusíka z ľahkých naftových motorov a uplatňovaním noriem Euro 6, meraných v podmienkach reálnej prevádzky. EHSV pochybuje, že tieto opatrenia umožnia dosiahnuť očakávané výsledky už do roku 2020, pretože tento záväzok nadobudne účinnosť až v roku 2017 a obnova súčasného automobilového parku by si mohla vyžiadať viacej času než do roku 2020.

3.4 Okrem toho je táto stratégia založená na prínose aktivít realizovaných na miestnej a regionálnej úrovni so všetkými príslušnými obmedzeniami: doteraz bola účinnosť opatrení na regionálnej úrovni obmedzená, najmä vzhľadom na vysokú mieru nahromadeného znečistenia a konkrétne regionálne meteorologické podmienky. EHSV je presvedčený, že riadenie kvality ovzdušia môže pri takej miere znečistenia fungovať len s podporou opatrení EÚ na zníženie emisií pri zdroji.

3.5 Podľa výboru by Komisia teda mala zohľadniť mnohoraké faktory rovnakého významu:

— posúdenie nákladov účinnosti navrhovaných opatrení;

— konkurencieschopnosť a udržateľné inovácie;

— medzinárodný rozmer environmentálnej udržateľnosti;

— odstránenie byrokracie a zjednodušenie postupov;

— koherencia a koordinácia rôznych uplatňovaných politík EÚ;

— podpora vzdelávania a odbornej prípravy v tejto oblasti Európskou úniou a členskými štátmi;

— zameranie výskumného a inovačného úsilia EÚ a členských štátov na uplatňovanie najlepších trhových technológií;

— rozhodné uplatňovanie nových noriem kvality vo všetkých príslušných sektoroch;

3.5.1 Výbor sa domnieva, že na európskej úrovni a na úrovni jednotlivých členských štátov je potrebné udržať politickú prioritu v oblasti výskumu a inovácií, ako aj vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré musia byť zamerané na oživenie rastu a udržateľných pracovných miest a lepšiu kvalitatívnu reindustrializáciu európskeho hospodárstva, najmä pre malé a stredné podniky a začínajúce podniky, ktoré by nemuseli podliehať súčasným európskym rozpočtovým záväzkom.

3.6 Okrem toho by podľa výboru bolo vhodné zaručiť **koherenciu medzi touto novou revidovanou stratégiou a inými politikami Únie**. Tak napríklad môžeme pozorovať, že aj napriek tomu, že spaľovanie domáceho dreva so sebou prináša emisie častíc $PM_{2,5}$, podporuje sa jeho využívať ho v domácnostiach ako alternatívny zdroj energie, hoci by bola potrebná emisná klasifikácia spaľovacích zariadení a posúdenie ich výkonu.

3.7 V každom prípade by sa podľa EHSV mal v medzinárodnej dohode o klíme do roku 2015 zohľadniť celý rad faktorov rovnakej dôležitosti.

3.8 EHSV zdôrazňuje, že je dôležité **podporiť verejno-súkromné partnerstvá** na európskej úrovni podľa vzoru partnerstva za **iniciatívu Čisté nebo 2 2014 – 2020**, ktoré vzniklo v rámci spoločného podniku a je zamerané na zníženie emisií z leteckej dopravy a prínos k výskumným aktivitám nariadenia (ES) č. 71/2008 a rámcového programu Horizont 2020.

## 4. **Konkrétne pripomienky (I)**

### 4.1 *Dohovor o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov z roku 1979*

4.1.1 Dohovor o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranicami štátov z roku 1979 (dohovor), ktorý bol uzatvorený pod záštitou Európskej hospodárskej komisie OSN (EHK OSN), je hlavným medzinárodným právnym rámcom pre spoluprácu a opatrenia zamerané na obmedzenie a postupné znižovanie znečistenia ovzdušia prostredníctvom ôsmych protokolov vrátane protokolu z roku 1999.

4.1.2 EHSV súhlasí s tým, aby EÚ akceptovala zmenu protokolu.

### 4.2 *Návrh revidovanej smernice o národných emisných stropoch NERC*

4.2.1 Návrh smernice stanovuje národné záväzky týkajúce sa znižovania emisií pre každý členský štát do roku 2020, 2025 a 2030, vyjadreného ako percentuálny podiel ročného zníženia emisií oxidov siričitého ($SO_2$), oxidov dusíka ($NO_x$), amoniaku ($NH_3$), rôznych prchavých organických zlúčenín (POZ) metánu, jemných častíc ($PM_{2,5}$) a metánu ($CH_4$) vzhľadom na celkové množstvo emisií každej z týchto znečisťujúcich látok vypustených každým členským štátom v roku 2005.

4.2.2 V posledných 20 rokoch sa v rámci Únie podarilo dosiahnuť významný pokrok v oblasti antropogénnych emisií do ovzdušia a kvality ovzdušia vďaka politikám a stratégiám boja proti znečisťovaniu ovzdušia, ktoré prijala Únia a jej členské štáty s dlhodobým cieľom dosiahnuť úroveň kvality ovzdušia bez negatívnych vplyvov alebo významných rizík pre ľudské zdravie a životné prostredie, ako je zdôraznené v siedmom environmentálnom akčnom programe ([2]).

4.2.3 To je zjavné, hoci došlo k nepopierateľnému spomaleniu tohto pokroku v oblasti kvality ovzdušia a súčasné navrhované ciele sú menej ambiciózne než predstavuje úroveň, ktorú by členské štáty dosiahli pri plnom uplatnení záväzkov stanovených v platných právnych predpisoch EÚ.

([2]) COM(2012) 710 final.

4.2.4 Aj keď o kvalitatívnych dlhodobých cieľoch panuje v podstate zhoda, EHSV vyjadruje poľutovanie nad tým, že ciele na rok 2025 nie sú záväzné z dôvodu problémov, ktoré boli konštatované v súvislosti s dodržiavaním vykonateľnosti platných noriem.

4.2.5 Podľa EHSV sú potrebné posilnené platformy, ktoré umožnia špecifický a interaktívny dialóg s **cieľom zvýšiť význam opatrení obsiahnutých v návrhu smernice**.

4.3 *Návrh smernice o emisiách zo stredne veľkých spaľovacích zariadení*

4.3.1 Podľa EHSV rozšírenie kontroly emisií látok znečisťujúcich ovzdušie zo spaľovacích zariadení s nominálnym tepelným výkonom od 1 do 50 MW, ktoré majú veľké využitie, **sa musí uskutočniť zjednodušenými a málo nákladnými postupmi**, aby sa podporil rozvoj malých a stredných podnikov a vznikajúcich podnikov, ako aj infraštruktúr malých rozmerov, ktoré sa nachádzajú v hojnom počte na príslušných územiach.

5. **Konkrétne pripomienky (II)**

5.1 Látky znečisťujúce ovzdušie môžu byť vypúšťané z rôznych zdrojov a šíriť sa môžu na veľké vzdialenosti.

5.2 Aby sa program Čisté ovzdušie pre Európu plne zrealizoval, je potrebné, aby regióny v nadväznosti na konzultácie so sociálnymi partnermi a organizovanou občianskou spoločnosťou vypracovali a schválili **plány opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia**, v ktorých treba vziať do úvahy najmä:

— cestnú, námornú a leteckú dopravu a mobilitu;

— výrobu a spotrebu energie;

— výrobný systém;

— terciárny sektor;

— rastlinnú a živočíšnu výrobu a lesnícke aktivity;

— súkromný sektor;

5.3 Balík opatrení Komisie za čisté ovzdušie preberá a posilňuje doteraz vypracované politiky s cieľom pokračovať v boji proti znečisťovaniu ovzdušia a je v protiklade s politickým programom.

5.3.1 Podľa EHSV je veľmi dôležité zapojiť do tohto procesu okrem celoštátnej úrovne aj regionálnu a miestnu úroveň, a to po dohode so sociálnymi partnermi a organizovanou občianskou spoločnosťou.

5.4 *Návrhy plánov transpozície balíka opatrení programu Čisté ovzdušie na regionálnej a miestnej úrovni*

5.4.1 Transpozícia balíka opatrení programu Čisté ovzdušie na regionálnej a miestnej úrovni musí nájsť nutné synergie s rôznymi plánmi:

— **komunálny odpad**, energetické zhodnotenie, zníženie množstva odpadu na obyvateľa, recyklovanie materiálov;

— **doprava a mobilita**, rozvoj verejnej dopravy, cyklotrasy, podpora mobility s nízkymi emisiami $CO_2$, integrovanie dopravných prostriedkov, námorná a letecká doprava;

— **územie a mestské plánovanie**, zaberanie pôdy, rozvoj nových sídelných modelov, rekonštrukcia bytového fondu;

— *rastlinná a živočíšna výroba*, reťazec les-drevo-energia (0 km), biomasa a bioplyn, znižovanie emisií amoniaku, prirodzené úložiská uhlíka;

— **priemysel**, technologický rozvoj s menším vplyvom na životné prostredie, inovácie a osvedčenie kvality (ISO 14 000 a EMAS), pozornosť venovaná ekodizajnu, značky environmentálnej kvality výrobkov, systémy riadenia využívania energie a súlad s nariadeniami o spotrebe elektromotorov.

5.4.2 **Transpozícia na miestnej a regionálnej úrovni** by mala brať do úvahy najnaliehavejšie opatrenia, ktoré súvisia so situáciou v oblasti hospodárstva a výroby na danom území, a okrem povinností a stimulov na obnovu vozového parku stanoviť aj pravidlá pre spaľovanie biomasy.

5.5 **Opatrenia na ďalšie obmedzenie emisií $SO_2$ (oxid siričitý)** sú nutné najmä v regiónoch, kde sa veľa spaľuje priemyselne a kde sa vyrába energia a transformujú palivá.

5.6 *Opatrenia v poľnohospodárstve*

5.6.1 **V celej EÚ, najmä však v regiónoch s prevažne poľnohospodárskym zameraním, je potrebné zaviesť opatrenia na zníženie** emisií $NH_3$ (amoniaku), $N_2O$ (oxidu dusného), $CH_4$ (metánu) a POZ (prchavých organických zlúčenín), ako sú napríklad opatrenia už zavedené v niektorých členských štátoch. Používanie dusíkatých hnojív a hnojív získaných z močovky je hlavným zdrojom (98 %) emisií $NH_3$, ktorý reaguje s $SO_2$ a $NO_2$ a vytvára soli amoniaku, ktoré sú hlavnou zložkou emisií jemných častíc.

5.6.2 Veľmi dôležitým sa javí dbať na plné dodržiavanie smernice o dusičnanoch (91/676/EHS), zaviesť povinnosť zakrývať nádrže na uskladnenie odpadov živočíšnej výroby, vytvoriť recyklačný systém s anaeróbnym spracovaním na hnojivo podobné syntetickému hnojivu, so správnym nakladaním s maštaľným hnojom a aplikovaním močovky, ktorá je zdraviu škodlivá. Opatrenia však musia byť v rovnováhe s hospodárskymi, sociálnymi a environmentálnymi záujmami. Znižovanie emisií v poľnohospodárstve je veľmi zložité, preto je potrebné väčšie financovanie výskumu a vývoja.

5.6.3 Treba používať poľnohospodárske stroje s nízkymi emisiami jemných častíc.

5.6.4 EHSV podčiarkuje, že v odvetví sa už uplatňuje celý rad opatrení, ktoré sa však musia ešte naplno zaviesť, a zdôrazňuje svoje presvedčenie, že Komisia nevyužila možnosť stanoviť konsolidovaný právny rámec upravujúci emisie. Hovädzí dobytok zostáva v tomto oznámení mimo rozsah platnosti. Existujú však iné normy, ktoré sa týkajú hovädzieho dobytka, ktorý sa najviac podieľa na tvorbe emisií amoniaku.

5.7 *Opatrenia v mestských centrách*

5.7.1 **V mestských aglomeráciách a v oblastiach hustej dopravy** treba venovať osobitnú pozornosť emisiám $PM_{2,5}$, $PM_{10}$ (jemné častice priemeru pod 10 mikrometrov), CO a $CO_2$ (oxid uhoľnatý a oxid uhličitý) a zníženiu $NO_x$. Filtre jemných častíc môžu dosiahnuť pri naftových motoroch, a v prípade experimentálnych filtroch aj pri benzínových motoroch, účinnosť nad 90 % (filtre s uzavretým cyklom) pri znižovaní emisií.

5.7.2 Pri školských a administratívnych budovách s výhľadom na ulice s hustou premávkou je veľmi dôležité odizolovať nepriehľadné a priehľadné vertikálne steny, aby sa znížilo znečistenie prchavými organickými zlúčeninami a jemnými časticami ($PM_{10}$ a $PM_{2,5}$) ([3]).

5.8 *Opatrenia v doprave na rôznej miestnej, regionálnej, celoštátnej a európskej úrovni.*

5.8.1 Pri úžitkových vozidlách a vozidlách určených na prepravu osôb nahradiť vozidlá zodpovedajúce norme Euro 3 vozidlami, ktoré budú zodpovedať normám Euro 5 a Euro 6, a to opatreniami na obmedzenie premávky a stimulmi. Rovnakým spôsobom treba nahradiť dvojtaktné motory (motocykle, motorové bicykle, motorové píly, kosačky) zodpovedajúce norme Euro 1. Preto treba na rôznych úrovniach, teda na miestnej, regionálnej a celoštátnej úrovni:

5.8.1.1 nečakať do roku 2017, ale prijať na úrovni EÚ a na úrovni členských štátov, ako náhle to bude možné, vhodné metódy na meranie emisií $NO_x$ z ľahkých vozidiel s naftovým motorom vzhľadom na ich negatívny vplyv na kvalitu ovzdušia v mestách.

5.8.1.2 podporiť na celoštátnej a regionálnej úrovni používanie metánu a skvapalneného ropného plynu (LPG), vodíka, skvapalneného zemného plynu, etanolu a iných moderných biopalív; urýchliť rozvoj elektrickej mobility a infraštruktúry dobíjania akumulátorov; umožniť identifikáciu emisnej triedy vozidiel pomocou elektronického zariadenia na palubnej doske vozidla;

5.8.1.3 podporiť distribúciu metánu prostredníctvom finančnej pomoci na úrovni EÚ, členských štátov a miestnej úrovni podnikom a obciam na vybudovanie distribučných sietí a/alebo rozvoj sietí jestvujúcich.

([3]) Pozri normu STN EN 15242:2008 *Vetranie budov. Výpočtové metódy na stanovenie prietoku vzduchu v budovách vrátane infiltrácie.*

5.8.1.4 Financovať investície do miestnej hromadnej dopravy prostredníctvom viacročných projektov EÚ spolufinancovaných na celoštátnej a miestnej úrovni. Autobusy musia byť:

— ekologické a musia používať alternatívne palivá;

— na hybridný bimodálny pohon;

— elektrické (úplne elektrické so zabudovaným akumulátorom) a dobíjané buď cez zásuvku alebo elektromagnetickou indukciou.

5.8.1.5 Využívať interaktívny potenciál pevných infraštruktúr, informačných technológii a rôznych druhov dopravy. Zvlášť podporovať používanie materiálov s obsahom fotokatalytických látok s nanopigmentmi oxidu titaničitého ($TiO_2$), ktoré štiepia molekuly znečisťujúcich látok a menia ich na látky zdraviu neškodné (cesty, dopravné zábrany, omietky a iné stavby). V tejto súvislosti sú zaujímavé napríklad diaľničné križovatky povrchovo upravené na základe patentu *i.active* COAT – *Italcementi*, ktoré čistia ovzdušie, odrážajú svetlo s veľkou intenzitou.

V Bruseli 10. júla 2014

*Predseda*
*Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru*
Henri MALOSSE